

EL LLENGUATGE

24.12.77

Per què?

L'ús més freqüent i més sabut —que més pocs dubtes suscita— del conjunt per què, és a dir, de la coincidència de la preposició per i el pronom que —mots, escrits, per tant, separadament—, és el que correspon a les oracions interrogatives: Per què? Per que ho has fet? per que no ha vingut? En aquests casos, és clar, el mot que és un pronom interrogatiu. (Notem, de passada, que la clàssica interrogació, Per què?, es veu avui, en un cert tipus de llenguatge, reduïda a la simple preposició —«Per...?»—, amb què s'estalvia saliva i alhora es fa gala d'una disciplicència de bon to.)

Al costat de les oracions interrogatives pròpiament dites existeixen les interrogatives indirectes, que solen representar el complement d'oracions, que expressen desconeixença, dubte, incomprensió, etc.: No comprenc per què ho ha fet. No em puc explicar per què ha actuat així. En aquestes oracions ja són més habituals els casos de dubte, ja que es confon el conjunt per què amb la conjunció perquè (de causa o de finalitat). Notem la diferència entre No sé per què no fa (interrogativa indirecta) i No ho sé perquè no ho he estudiat (causal).

El mot què és també un pronom relatiu que, alternant amb el relatiu compost el qual (la qual etc.), representa complements preposicionals quan designen una cosa (i no una persona). Doncs, s'origina un altre cas possible de la coincidència per què, encara que no és gaire usual. Sens dubte és preferible (i més habitual) El carrer pel qual vam passar a El carrer per què vam passar, però aquesta segona oració és ben correcta i representa, si més no, una solució de recurs, que un determinat factor pot fer algun cop aconsellable.

El relatiu què, darrera una preposició, equival també a «la qual cosa». És el que en diem el relatiu neutre: el seu antecedent és tota una oració. Això pot originar, encara, la coincidència per què (separat) correcta. Com a exemple, una frase nostra de fa vuit dies, que ha suscitat, injustificadament, alguna reserva: Un terme com província... només té aplicació referit a la divisió provincial de 1833, per què (és a dir, per la qual cosa), hom en sol prescindir en els treballs geogràfics.

ALBERT JANE